

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Emenda[n]tur multa ex libr. 2. Melissæ, C. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

pugnat. Cap. 39. in Theologo vitiosè legitur, *πικρὸν χρέμεις ἀπαιτῶ*. Emendat autem Gesnerus *ὑποστῶ*, & ad eam emendationem versionem suam accommodat. Reddit enim, Quid & tu laboras fastidio cibi. At in Græco legendum *ἀπειτῶ*. Quid & tu cruditate laboras, &c. Cap. 42. in Basilio putat interpres vitium inesse in voce *ἀκουσίως*, mauultque *θαιμασίως*. Sed nulla causa est quamobrem peruulgata lectio exulet. Nam & in Homilia in sanctam Iulittam, vnde hic locus sumptus est, eodem modo legitur, nisi quòd particula coniunctiua antecedit. Hoc enim dicit Basilius, gratias Deo esse habendas, qui nos etiam inuitos ab assiduis laboribus beneficio somni recreat. Cap. 51. in Theologo nihil est mutili, quemadmodum suspicatur interpres. Hoc enim duntaxat vitij inest, quòd hæc verba, *ὡν γὰρ τὸς ἐπαύρις οἶδα τῶτων σαφῶς καὶ τὸς ἑπιδόσης*, non distinguuntur ab antecedentibus: cum tamen illa quæ præcedunt, sint Basilij, quæ autè sequuntur, sint Gregorij in initio Basilianæ orationis: quæ quia nō transtulit Gesnerus, eius vicem geremus, ac sic reddemus: Quarum enim rerum laudes, earum quoque incrementa noui. Cap. 57. in Theologo, Decebat nos nec applaudere nec flecti passionibus. Quo loco frustra applausum est ab interprete, qui minimè animaduertit mendam infedisè in verbo Græco *μαλακίῃ* legendum, hoc est mollicie atque ignauia laborare. Hanc enim lectionem omnia Gregorij exemplaria agnoscunt, non illam adulterinam ac supposititiam. Cap. 61. in Theologo, Græca quæ corrupta putat interpres, sic leguntur in Orat. ad ciues Naz. timore percuss. *δεινὸν ὑπείχειαι δαπανῆσαι τῇ σιωπῇ τῆς συνήμοις*. i. graue ac periculofum est principum benignitatem ignoscendi assiduitate exhaustire atque absumere. Cap. 62. in Theologo, Noli inuidere præclarum aliquid facienti, quamuis illum tibi inuidum esse persuasus sis, ac idèd succenteas. Quo loco longè tum à verbis, tum à sensu Gregorij aberrat interpres. Sic enim Græca habent: *μὴ φθονήσης τῷ κατρηνοῦπι, ὁ φθονήεις, καὶ φθονῆσαι πειθεῖς, καὶ ἀλλοτῶ το κατρηνοῦσι*. Ne inuideas ei quæ rectè atque ex virtute aliquid agit, tu cui inuisum est. i. à diabolo, quique adductus es vt crederes tibi inuideri, ob idque corruisti. Persuasit enim diabolus homini, non alia de causa interdictum ipsi fuisse ne scientiæ arborem attingeret, quàm quòd Deus ipsius felicitati inuideret. Cap. 64. hunc Theologi versiculum, *κρείττω λογισμὸς ἀράξεων ἢ χρημάτων* vertit Gesnerus; Ratio melior est actionibus aut pecuniis: absurdo sensu. Hoc enim his verbis significat Gregorius, melius esse probarum actionum numerum subducere, quàm pecuniarum: hoc est, præstantiores esse virtutum quàm pecuniarum opes. Cap. 66. Timores non inuites, &c. Hæc sententia non Basilij est, sed Nazianzeni; in Epist. ad Cæsar. fratrem. Cap. 70. in principio mutila sunt Græca. Sic autem integra erunt, *μήτε τὸ ἀλγεῖν ἀποθνήσκον ἢ*, &c. suntque verba Nazianzeni. Cap. 73. Sufficit enim eis vel vnus oppositus. Malim, Satis enim superque est vel vnus aduersarius. i. diabolus.

Emendantur multa ex lib. 2. Melissa.

CAP. V.

QVAM nonnihil repurgando priori Melissa libro operam dedimus, eandem alteri quoque impendemus. Nam & in hoc quoque Ribittus interpres, dum Gesneri iudicio contentus, in obscurioribus locis ad fontes ipsos recurrere, atque Authores, vnde sententiæ collectæ sunt, consulere recusat, interdum Græca parum fideliter & commodè reddit. Cap. 1. in Theologo, Hoc est viri

A iiij

innatam vim cognoscentis. Lege in Græco *σοφειές*, vt Iambus expleatur. Hic porro *σοφειές*, cognationem eam significat, quæ vnicuique cum singulis mortalibus intercedit. Cap. 3. hæc verba, Nullus Episcopi munere fungens, &c. Basilij sunt non Theologi. Vbi etiam fallitur interpres, qui *ἐν τῷ λαϊκῷ* vertit, in oratione populari. Vertendum enim potius erat, cum adhuc inter laicos censeretur. Basilij etenim ab obrectatoribus hoc nomine in crimen vocabatur, quod ad Apollinarium quondam scripisset. Quam calumniam ille Epist. 73. diluens, negat sibi vitio verti debere, quod aliquando, cum adhuc laicus esset, ad eum nondum fide lapsus litteras de rebus nihil ad fidem pertinentibus dedisset. Cap. 4. in Basilio, tribuum præfectis. Scribe, ambitiolis, *φιλαρχούτων*. In Theologo, Vnusquisque in quo ordine vocatus est, maneat, etiam si fuerit maioris æstimationis. Corruptè est in Græco *ἀξίας*, pro *ἀξίως*. i. tametsi maiore dignus sit. Cap. 5. in fin. sic exple lacunam, Occidit autem facile & scorpium & paltinaca. Versus est ex Tetrastichis. Cap. 19. in Theologo: & id erit gratia dignum maiori. *καὶ χρείς ἔσται τῆ νίκῃ πλέον*. Legendum tamen, *καὶ χαίρεισά πλέον*. i. magis oblectabitur. Sic enim codices omnes Gregorij habent in Orat. de seipf. cum ex agro in urbem rediisset. Cap. 26. in Basilio. Extremæ inhumanitatis est subsidia vitæ quætere ab eo cui necessaria vitæ desunt, &c. In quibus verbis à Græcorum verborum sententia procul recedit interpres. Sic enim habent, *τῷ ὄντι ὑπερβολῶ ἀπανθρωπίας ἔχει τὸν μὲν τῷ ἀναγκάσιον εἰδῶς ἔχοντα ζητεῖν δάνεισμα* (hanc enim vocem addo ex Basilio, in Hom. in reliq. Psal. 14.) *εἰς ὑδάμωγιαν τὸ βίβ*. i. Sanè incredibilis cuiusdam inhumanitatis est, eum quidem, qui rerum ad vitam necessariatum penuria laborat, mutuum petere. Cap. 28. in Basil. Qui se fœnoribus subiectum reddit, quorum possessionem non tenet. Hic littera vna in Græco ommissa sententiam corrumpit. Sic enim legitur, *ὁ γὰρ πόκοις ἑαυτὸν ὑπεύθυνον καταστήσας, ὡν ἤ κλίσην ἐχ ὑφίσταται, εὐμ πῶ ἐκίσει* legendum constet ex Basilio in ead. Hom. hoc est, Is qui fœneratitiis pecuniis se obstrinxit, quas persolueſe nequit. Cap. 33. in Prouerb. *τάξις εἰστέλατο*. scribe *ἐστέλατο*. Cap. 34. in Theologo, Mulieres insipientissimæ pulchritudine sua carentes ad pecunias confugiunt. Vna littera deprauata hunc locum fœdè maculauit. Pro *χρήματα* enim perspicuè legi debet *χρόματα*, vt sit sensus: Mulieribus stultissimæ natiua pulchritudine carentes ad pigmenta confugiunt. Locus est in Orat. funeb. de laud. patr. Paulo pòst: Asperi sunt dracones, aspides maleficæ: sed mulieris asperitas acerbior quàm ferarū. Hæc quoque Gregorij sunt, non Chrysostomi, sed prorsus ineptè reddita. Græca sunt huiusmodi.

Δεινὸν δράκοντες, καὶ χακοδρον ἀσπίδες,

Διπλῆ γυναικὸς δεινότης ἐν θηείοις.

Horrendi, inquit, dracones: versutaæ aspides. Duplex inter feras est vis mulieris. Hoc est, vt planiùs explicem, mulier draconum fœuitiem cum aspidum fraude ac versutia copulauit. Cap. 38. in Athanasio, Traduntur sæpè, &c. Hæc Gregorij sunt in Orat. Athanasiana. Cap. 43. in Theologo, Qui seipf. à mudo separant, & solitudinem amplectuntur, Deo viuunt, omnium maximè qui corpore aluntur. Vnius litteræ detrimentum sensui non nihil officit. Scribitur enim, *πάντων μᾶλλον προφομῶν ἐν σώματι*, cum scribi debeat *προφομῶν*. i. qui in corpore versantur. Et aliquanto inferiùs: Philosophari quanto est maius, tanto etiam difficilius, quod non multi facere conantur, &c. Hæc postrema verba non satis exprimunt Græca, *καὶ ἐπὶ πολλῶν τὶ ἐγχείρημα*. i. nec huiusmodi conatus

eonarius atque institutum est cuiuslibet. Loquitur de vita Monastica, atque
 omnibus virtutis numeris absoluta. Sumptusque est hic locus ex Orat. de Ca-
 sario fratre, Cap. 46. Quantum est malum. Lege in Græco ὅμοιον, non ὅσον.
 Et paulo post, Infirma ingenia languida sunt, difficiliusque ad se commouen-
 dum: & in neutram partem insigniter inclinant otiosorum momenta. Quæ
 vltima verba foedum in modum in Græco deprauata sunt, οἱ τὰ τῆς ἀριουίτων
 κινήματα. Ex quibus verbis vt sensum eliciat Gesnerus, iugulat οἱ, & pro ἀρ-
 κούτων, legit ἀρριούτων. Sed huic sanando vulnere parum apra est hæc medi-
 cina. Quare certius remedium ex ipso Gregorio petendum est, apud quem in
 Orat. de moderad. disput. tum in Oxculis, tum in manuscriptis codicib. ita hæc
 leguntur, οἷα τὰ τῆς ναρκούτων κινήματα i. velut hominum torpore laboran-
 tium incessus. Cap. 55. in Theologo, Vnusquisque nostrum aliquid debet, &
 Christus multa facit nomina. Hoc loco articulus græcus cum nomine suo
 confusus, Gesnerus atque interpretem Ribittum ita turbauit, vt summa cum
 iniuria vocabulum illud sede sua eiecerint, eique χεῖρὸς subrogarint. Quam-
 quidem emendationem, si emendatio potius ea quam deprauatio dicenda est,
 quid est cur admittamus, cum prior lectio perbellè quadrèt, ac cum omnibus
 Gregorij codicibus consentiat in quibus sic legitur, ἕλασος ἡμῶν ὅτι ἐν ἑπιτι-
 μίαις (quæ allusio est ad 8. cap. Eccli.) καὶ ὁ χεῖρὸς πλάθει τὰ ὀφλήματα i. Vnus-
 quisque nostrum pœnæ obnoxius est, ac terra (s. ex qua orti sumus) multa se-
 cum debita trahit. Est autem hic locus in Orat. ad ciues Nazianz. Paulopost
 Gesnerus, vt laboranti Iambo medeatur, pro ὀφείλασι συμπαθῆς, reponit ὀφεί-
 λης ἐμπαθῆς. Legendum tamen est, ὀφλῶσι συμπαθῆς, vt est in Gregorij Te-
 trastichis. Et infra, in his verbis, Et sæpenumerò mentionem facio, sic corri-
 genda sunt græca, καὶ τὸ συζητῶμαι πολλάκις μέγα πρὸς σαυτῆσαν, ἀλλὸ καὶ εὐ-
 ζῆρον τὸν ἀδικήσαντα, καὶ μετῴρον εἰς φίληρον ἐκ φόβου, πῶς ἀσφαλῆστερον εὐνοίαν i.
 Ignoscendi facilitas magno persæpè ad salutem adiumento est, vt quæ eum,
 qui iniuriam intulit, pudore reprimat, atque ex metu ad amorem, quæ certior
 beneuolentia est, traducat. Cap. 56. in Theologo, Equè vitiosum est im-
 moderatum obsequium & cōdemnatio omni venia semota. In græco pro ἄρεσις,
 vnica littera mutata ἄρεσις legendum i. indulgentia, ac noxæ condonatio. Nō
 longè hinc in Chrysost. Quid potest esse iniuriarum recordatione deterius,
 quæ humanitatem promptam reuocat? G. ἐνεσιθῆσαν i. instar sententiæ cuius-
 dam prolatam. Loquitur de seruo illo, cuius erga conseruum crudelitate fa-
 ctum est, vt Dominus in Euangelio benignitatem suam, debitæque pecuniæ
 remissionem reuocaret. Cap. 68. in Theologo, Qui ingenio sunt bellicoso, & c.
 Mutila hoc loco non sunt græca, vt censet interpres: tamen quædam sunt
 verba ex Orat. 1. de Pace, sic restituenda: τῆς ἀντικειμένης μερίδος ὅσοι πολεμικοὶ
 τὸν πτόπον, καὶ τὸ εὐδύκιμον τῶ χερῶν ἠρώμενοι i. Aduersariæ partis (hoc est dia-
 boli) sunt ij omnes, qui contentiosis sunt moribus, quique nouitate famam au-
 cupantur. Cap. 73. Politici opus, & c. Hæc verba Gregorij sunt in Orat. funebr.
 patr. non Basilij. Cap. 74. in Basilio, pulchra est sententia, sed in alienissimum,
 imò præne contrarium sensum ab interprete detorta. Græca enim sunt huius-
 modi ὅτι γεγαυρωμένα τὰ ὑψηλὰ ἢ τὴν ἐαυτῆς ὑψηλὴν κώπην πύφικε γινεῖται.
 Quæ quidem ita Latina fecit Ribittus: Mores hominis superbi, si verè sanati
 fuerint, solent esse sui despicientiores. Sic autem vertenda sunt: Sani homi-
 nes superbi atque insolentes, cum coluntur & obseruantur, maiorem inde ar-
 rogantiam concipere solent. His autem verbis vtitur Epist. 10. ad Euseb. Sa-

mosat. Cap. 84. in Theologo, Bonos remunerator, &c. sic hæc lege,
Bonos remunerare, malos contemne:

Imò etiam hæc illis abs te gratia fiat, vt ne quid patiantur. Hic enim versus
deest in græco,

κἄν τοῖσδε κείθω τὸ μηδὲν παθεῖν χάρις.

Et in 4. versu, pro τῷ παλίῳ, reponc τῷ μακροθύμῳ, ex Gregor. in Tetrastich.
Cap. 89. in Theologo: Videndum ne mali serui simus, &c. Miror equidem
quid tam sæpe in mentem veniat Gesnero græca immutare, atque in scirpo
nodum quærere. Quid enim planius his verbis esse potest, *μη γινώμεθα δοῦλοι
κακοί, ἀγαθῶντι μὲν ἐξομολογούμενοι τῷ δεσπότῃ, πικρῶν δὲ μὴ παροπιθήμενοι,*
hoc est, Ne simus improbi serui, confitentes quidem Domino cum benefacit
nobis, eidem autem castiganti minimè nos adiungentes. Et tamen hic quo-
que Gesnerus in loco tam plano salebras sibi fingit, ac pro *παροπιθήμενοι,* quod
in omnibus codicibus habetur, emendat *παροπιθήμενοι,* eumque Ribittus in-
terpres sequitur. Cap. 94. in Basilio, sic corrige græca *ὑποχρέω, εἰς τὸ μᾶλλον
καταπολεμῆν τῆς ἀμαρτίας.* Sic enim legendum esse apparet ex Orat. 23. opuscu-
li moralis à Simeone Metaphrasta excerpti. Cap. 95. in Basilio, Quasi ad alterū
mundum migrantes per meditationem. In græco *ἀσκήσεως* legendum, non
χέσεως. Cap. vlt. pulcher & grauis locus est aduersus eos, qui non nisi festis ac
solemnibus diebus ad Eucharistiam accedunt. Sed inest vitium in græco, quod
dum tollere nititur Gesnerus, eiusmodi sententiam nobis obrudit, quæ cum
Chrystostomi mente nullo modo coherere potest. Quod quò magis Lectori
perspicuum fiat, Græca hîc ascribam. *ὃ γὰρ δὴ τὸ ἀπαξ (ἢ παροπιθήμεναι) ἀπαλλά-
ξει τῆς ἐγκλημάτων ἡμῶν ἀναξίως παροπιθήμεναι: αὐτὸ δὴ τὸ μείζονος καταδικά-
ζει, ὅτι ἀπαξ παροπιθόντες, ἔδὲ τότε καθαρῶς παροπιθήμεναι.* Vbi certè quin aliquid
vitij hæreat, dubitabit nemo, qui quidem iudicio sit præditus. Quoniam autè
pacto depelli illud debeat, mihi nullo modo cum Gesnero conuenit, qui ita
se extricat, vt pro *ἀναξίως* duobus vocabulis *ἀν ἀξίως* legat. Atque ad eam
emendationem Ribittus translationem suam accommodans, Authoris verba
mirum in modum torquet. Sic enim vertit: Nam vt semel in anno licet cum
dignitate accedere, non liberat nos à peccatis, ita hoc ipsum magis cõdemnat,
quòd semel tantum accedentes, ne tum quidem purè id faciamus. At nihil fa-
cilis est, quàm hunc locum restituere. Vnica enim particula *ἀν* ante *ἀναξίως*
collocata totum id munus explauerit. Sic enim erit sensus: Non enim semel
tantum ad Eucharistiam accedere, crimine nos liberat, siquidem indignè ac-
cedamus. Quin potius istud ipsum magis condemnat, quòd semel acceden-
tes, ne tum quidè purè sanctèque id facimus, sed negligenter ac defunctoriè.
Hunc esse verum ac germanum huius loci sensum, neminem tam peruicacis
ingenij fore puto, qui non mihi facilè assentiatur.

De crudelitate in naufragos: Vbi etiam Paulinus emendatur.

CAP. VI.

AN in aliis quoque huiusce regni regionibus, nescio, in insulis quidem
certè Rupelle vicinis, omnibusque illis oris maritimis, viger crudelissima,
atque immanissimis belluis potius, quàm Christianis hominibus digna con-
suetudo. Nam si grauior quædam tempestas nauem aliquam, multis antè de-
trimentis affectam, magnaque ex parte fractam, in littus eiecerit, tantū abest
vt ij, ad